

การบริหารงานอาคารสถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสใน
อำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
SCHOOL BUILDING MANAGEMENT ACCORDING TO THE GOOD
GOVERNANCE PRINCIPLES OF THE OPPORTUNITY EXTENSION SCHOOLS
IN KRATHUMBAEN DISTRICT UNDER THE SAMUTSAKHON PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ดาว หงส์เวียงจันทร์

โรงเรียนวัดท่าเสา (อาทรรษาฏฐ์อุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานอาคารสถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2560 รวม 160 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานอาคารสถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า หลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือหลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความโปร่งใส ตามลำดับ 2) ครูที่มีเพศและระดับการศึกษาแตกต่างกันพบว่ามีความเห็นต่อการบริหารงานอาคารสถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารงานอาคารสถานที่, หลักธรรมาภิบาล, โรงเรียนขยายโอกาส

ABSTRACT

This research aimed to study and compare the school building management according to the good governance principles of the opportunity extension schools in Krathumbaen district under the Samutsakhon primary educational service area office which classified by gender and

level of education. The samples used in this research were 160 teachers who had worked at opportunity extension schools in Krathumbaen district under the Samutsakhon primary educational service area office. The instruments used in this study were five-level rating scales questionnaires. The statistics in the data analysis were mean, standard deviation and t-test.

The findings were revealed as follows: 1) The teachers had opinions about the school building management according to the good governance principles of the opportunity extension schools in Krathumbaen district under the Samutsakhon primary educational service area office in overall aspect at high level. When considering in each aspect by sorting the mean scores from the highest to the lowest, the rule of law had the highest mean score, followed by accountability, efficiency, morality, and public participation and democracy respectively 2) Teachers with different gender and levels of education showed no different opinions on school building management according to the good governance principles of the opportunity extension schools in Krathumbaen district under the Samutsakhon primary educational service area office.

Keywords: School Building Management, Good Governance Principles, Schools expand opportunities.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อต้องการทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันมีอาคารเรียน อาคารประกอบที่สวยงาม มั่นคง แข็งแรง สภาพแวดล้อมน่าอยู่ มีบรรยากาศร่มรื่น สวยงาม เอื้อต่อการเรียนการสอนอันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนในที่สุดและนอกจากนั้นยังได้กำหนดบัญญัติ 10 ประการซึ่งถือเป็นคุณลักษณะของโรงเรียนที่ได้มาตรฐานหรือโรงเรียนในอุดมคติก็ได้กล่าวถึงการจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการ

เรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มุ่งเน้นการเรียนการสอนตามธรรมชาติโดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติงาน และปลูกฝังเรื่องความสะอาด ความมีวินัย เอื้อเพื่อ เพื่อแม่ มีความรักสามัคคี รวมทั้ง การจัดให้โรงเรียนมีความร่มรื่น มีต้นไม้ แหล่งน้ำ ไร่นา ไร่ ไร่ผลไม้ และเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม มีแผนผังเต็มรูปแบบ มีห้องเรียน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนสนามกีฬาครบครัน โดยให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2558) งานอาคารสถานที่เปรียบเสมือนรูปร่าง

หน้าตาของสถานศึกษา เพราะเป็นสิ่งแรกๆที่ผู้มาเยี่ยมพบเห็น จึงมีผู้บริหารจำนวนมากไม่น้อยเอาใจใส่กับงานด้านนี้เป็นพิเศษ เมื่ออาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญดังกล่าวแล้ว ผู้บริหารควรจะทำให้ความสำคัญต่อการบริหารงานด้านนี้ให้มากพอสมควร และแบ่งเวลาให้แก่การบริหารงานด้านนี้ให้มีสัดส่วนพอเหมาะ ซึ่งในการบริหารนั้นจะต้องอาศัยระบบการบริหารจัดการที่ดีเข้ามามีส่วนช่วยซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารจัดการที่ดี หรือธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นหลักสำคัญที่จะใช้ในการพัฒนาระบบการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ซึ่งธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นหลักสำคัญในการพัฒนาราชการไทยในช่วงปีที่ผ่านมาจำเป็นต้องพิจารณา คำสองคำประกอบกัน คำแรก คือ Governance ซึ่งเป็นเรื่องของการบริหารการปกครอง ส่วนคำที่สอง คือ Good นิยามว่า “ที่ดี” ของการบริหารกิจการบ้านเมืองคืออะไร คำว่าดี มีขอบเขตกว้างขวางและแตกต่างออกไป “ที่ดี” ของนักเศรษฐศาสตร์อาจหมายถึงคุ่มค่า มีประสิทธิภาพ “ที่ดี” ของนักบริหารคือ มีประสิทธิภาพทำงานเสร็จตามเป้าหมาย ทำงานอย่าง มีคุณภาพ ประชาชนมีความพึงพอใจ สามารถตรวจสอบได้หรือเรียกว่า มีการรับผิดชอบ แต่ “ที่ดี” ตามแนวคิดของนักรัฐศาสตร์ คือประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการทำงานต้องมีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลให้ข้าราชการทำงานเหมือนปลาทองในตู้กระจก คือ เห็นการทำงานได้อย่างชัดเจน โปร่งใส มีการกระจายอำนาจ รวมทั้งทำงาน

ตอบสนองความต้องการของประชาชน ช่วยแก้ไขปัญหาประชาชน บรรเทาทุกข์ของประชาชน ส่วน “ที่ดี” ของนักกฎหมายมหาชนมองว่าจะต้องยึดหลักนิติรัฐ นิติธรรม ซึ่งต้องให้ฝ่ายปกครองปฏิบัติตามหลักกฎหมาย เมื่อใดที่ฝ่ายปกครองใช้กฎหมายเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดก็จะกระทบกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ต้องการให้มีการเลือกปฏิบัติ มีความยุติธรรม เสมอภาคกัน (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2559)

ด้วยเหตุและผลดังที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานอาคารสถานที่ภายในโรงเรียนตระหนักดีว่างานการบริหารงานอาคารสถานที่ภายในโรงเรียนนั้นเป็นงานสำคัญหนึ่งในงานหลาย ๆ อย่างของการบริหารการศึกษาเป็นงานที่นอกจากจะหมายถึงการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้สอดคล้องกับกิจกรรมของหลักสูตรแล้ว ยังหมายรวมถึงการวางแผนด้านอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องกิจกรรม ห้องสมุดอาคารประกอบอื่น ๆ ซึ่งจะต้องมีการวางแผนระยะสั้นและระยะยาวเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมการศึกษาอันเป็นการหาจุดที่ควรพัฒนา จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานอาคารสถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของการบริหารงานอาคารสถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกะทู้มูแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานอาคารสถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกะทู้มูแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

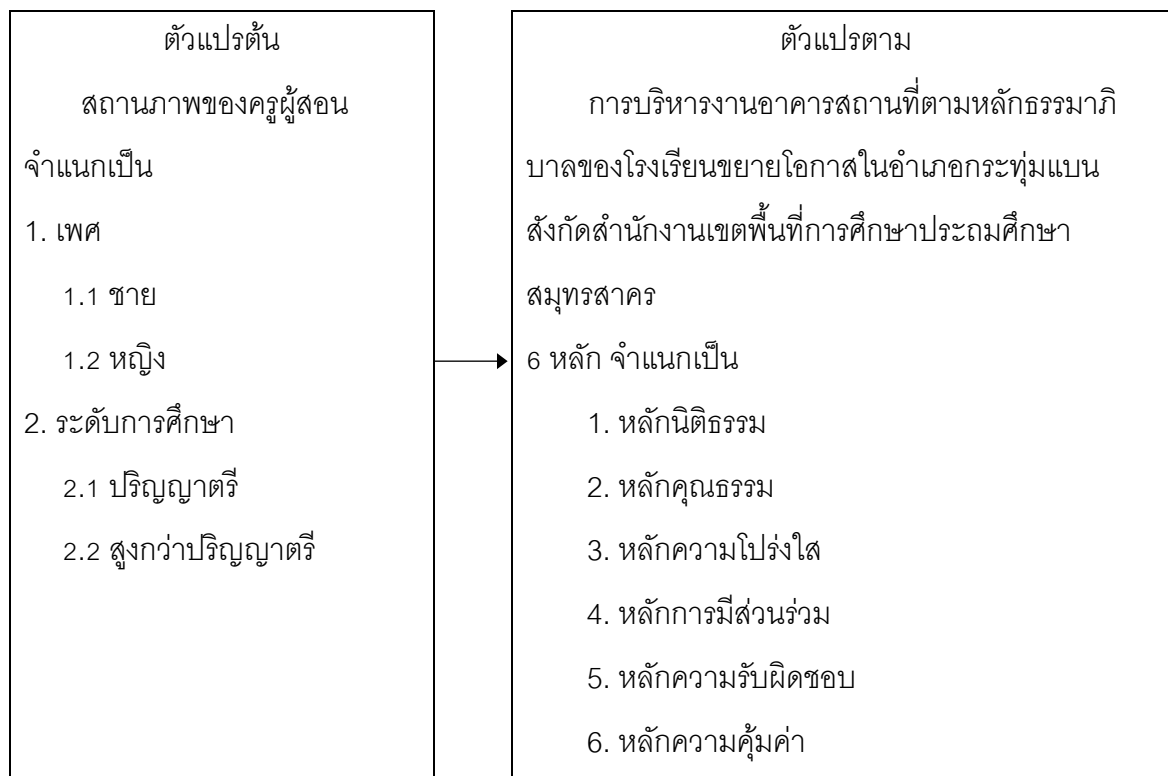
ขอบเขตด้านเนื้อหา การบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกะทู้มูแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งประกอบด้วยหลัก 6 ประการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารงานอาคารสถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกะทู้มูแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกะทู้มูแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2560 ได้แก่ โรงเรียนวัดนางสาว 95 คน โรงเรียนบ้านสวนหลวง 72 คน โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง 68 คน และโรงเรียนวัดท่าเสา 38 คน รวม 273 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกะทู้มูแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2560 จำนวน 160 คน ซึ่งได้มาโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 160 คน โดยวิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มี เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมีครูผู้สอนจำนวน 160 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบค่า Validity และ Reliability ตามกระบวนการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 160 คน กำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ (Percentage) พร้อมนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 สอบถาม

เกี่ยวกับการศึกษาการบริหารงานอาคารสถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 6 ด้าน ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) โดยวิเคราะห์เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวม พร้อมนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยรายข้อ ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2543) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง สภาพการบริหารงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง สภาพ
การบริหารงานอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง สภาพ
การบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง สภาพ
การบริหารงานอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง สภาพ
การบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด

สถิติในการพิจารณาแบบสอบถาม หา
ค่า IOC เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
โดยกำหนดเกณฑ์ ค่า $IOC \geq 0.5$ และหาค่า
ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ แบบมาตราส่วน
ประเมินค่าโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา
-Coefficient (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)
สถิติพรรณนา ได้แก่ 1) ค่าร้อยละ 2) หาค่าเฉลี่ย
และ 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติใน
การทดสอบสมมติฐาน การทดสอบค่าที แบบ
One – Sample t-test

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาความคิดเห็น พบว่า
ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน
อาคารสถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียน
ขยายโอกาสในอำเภอกะทู้แบบ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สมุทรสาคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.43$) และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละด้าน
พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักนิติธรรม
หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

($\bar{X} = 4.43$) รองลงมา หลักคุณธรรม
และหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.42$) และหลัก
ความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.36$) ตามลำดับ

ครูผู้สอนที่มีเพศ และระดับการศึกษา
ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานอาคาร
สถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนขยาย
โอกาสในอำเภอกะทู้แบบ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. หลักนิติธรรม ผลจากการศึกษา
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคาร
สถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนขยาย
โอกาสในอำเภอกะทู้แบบ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
ด้านนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจ
เป็นเพราะว่าโรงเรียนขยายโอกาส มีการบริหาร
จัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในด้านหลักนิติ
ธรรมโดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุม
การก่อสร้างอาคารสถานที่ตามอาคารเรียน
ต่าง ๆ และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนตาม
ระเบียบทางราชการไว้อย่างถูกต้องสามารถ
ตรวจสอบได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการแต่งตั้ง
คณะกรรมการควบคุมการก่อสร้างอาคาร
สถานที่และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนตาม
ระเบียบทางราชการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ
เบญจมาศ กงแก้ว (2551) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์
ระดับธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลแม่แรม จังหวัด

เชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลแม่แรมได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินงานในระดับปานกลาง โดยหลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้มากที่สุดคือ การดำเนินการตามหลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบต่อการถูกตรวจสอบและหลักคุณธรรมในระดับสูง แต่มีการดำเนินการตามหลักความคุ้มค่า หลักความมีส่วนร่วมและหลักความโปร่งใสระดับปานกลางเท่านั้น 2) ปัจจัยส่วนบุคคล ไม่ว่าจะเป็น อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ การดำรงตำแหน่งในตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีธรรมาภิบาลของ อบต.

2. หลักความคุ้มค่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกะพุมแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสุทธารักษ์ หลักความคุ้มค่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขยายโอกาส ได้มีการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในด้านหลักความคุ้มค่า โดยมีการปรับปรุงอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ให้ร่มรื่น สวยงาม จัดสวนหย่อมให้นักเรียนได้พักผ่อนหย่อนใจ ปูพื้นสนามหญ้าที่นั่งพักผ่อนให้อ่านหนังสือทำการบ้าน ปลูกลดต้นไม้บริเวณห้องน้ำ จัดทำสวนวรรณคดี มีน้ำตกภายในสวน จึงทำให้โรงเรียนมีการดำเนินการด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ด้านความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณา

เป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้ร่มรื่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพนม วัจนสุนทร (2550) ได้ทำการศึกษการบริหารจัดการโดยใช้ หลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนธาตุพนมทองวิทยาคม บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ดังนี้ คือ ด้านหลักนิติธรรม โรงเรียนราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม ได้มีการปฏิบัติโดยยึดหลักกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ และบริหารงานบุคคลในระดับองค์กร รวมทั้งนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด การบริหารงานบุคคลในโรงเรียน เป็นการบริหารงานภายใน หลักคุณธรรมผู้บริหารครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพเป็นอย่างดียิ่ง หลักความโปร่งใส ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนธาตุพนมทองวิทยาคมได้ให้ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตรวจสอบการปฏิบัติงาน และมีการเปิดเผยให้ทุกฝ่ายได้รับข้อมูลและตรวจสอบการทำงาน หลักการมีส่วนร่วม ได้จัดระบบให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และนำความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาใช้ในการวางแผนและการตัดสินใจในการดำเนินงานของโรงเรียนหลักความรับผิดชอบ มีการทำข้อตกลงกับครู บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครองในการที่จะรับผิดชอบร่วมกัน มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจลงสู่ระดับล่าง เพื่อให้ความรับผิดชอบในทุกระดับมีความชัดเจน และมีรายงานประจำปี หลักความคุ้มค่า ได้กำหนดให้มี

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนงานที่ชัดเจน เพื่อวางแผนการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ซึ่งผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการมีมาตรฐาน และมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาและงานวิจัยของ Malone and Tranter (2003) ได้ศึกษาเรื่องบรรยากาศสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อการจัดการและการออกแบบของบริเวณโรงเรียนพบว่าความแตกต่างที่หลากหลายระหว่างโรงเรียนโดยเฉพาะประเภทของการเล่นและสภาพแวดล้อมมีผลต่อการเรียนรู้และมีความสัมพันธ์กับคุณภาพทางกายภาพของโรงเรียน และยังพบว่าเกี่ยวข้องกับการใช้และการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายนอกห้องเรียนเช่นเดียวกัน

3. หลักคุณธรรม ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร หลักคุณธรรมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขยายโอกาสได้มีการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในด้านคุณธรรมโดยมีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนเป็นหลัก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ตรวจสอบสภาพความมั่นคงปลอดภัย ของอาคารสถานที่ภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือ บำรุงรักษาอาคารสถานที่ในโรงเรียนโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนารากร พลหาญ (2552) ได้ทำการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีการปฏิบัติงานตามหลักความคุ้มค่าสูงที่สุด รองลงมาคือ การปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และการปฏิบัติงานตามหลักนิติธรรม ตามลำดับ 2) ความตระหนักมุ่งมั่นของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อสร้างธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับสูง 3) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรในส่วนต่าง ๆ โดยรวม อยู่ในระดับสูง 4) ปัญหาและอุปสรรค พบว่า การบริหารงานของมหาวิทยาลัยยังมีกรอบของระเบียบต่าง ๆ ที่เคร่งครัดมากเกินไป ขาดความยืดหยุ่นในบางสถานการณ์ ในส่วนของการมีส่วนร่วมในการร่วมติดตาม ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ส่วนงานต่าง ๆ ยังมีช่องทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวค่อนข้างน้อย และงานวิจัยของ Seager (1974) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสถานศึกษาว่าควรประกอบด้วยลักษณะทางสภาพแวดล้อม คือ ต้องมีขนาดกว้างพอเหมาะกับโครงการปัจจุบัน และต้องขยายได้ในอนาคต ต้องอยู่ในสถานที่ปลอดภัย สวยงาม และสามารถ ใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมกลางแจ้งและสันตนาการได้มากที่สุด การวางแผนยังให้สามารถเปลี่ยนแปลงได้เพื่อให้

เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต จัดส่วนที่อีกทีก็และสงบออกจากกัน

4. หลักความรับผิดชอบ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกะทู้มแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร หลักความรับผิดชอบภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขยายโอกาสได้มีการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในด้านความรับผิดชอบ โดยมีการจัดแบ่งหน้าที่ให้บุคลากรรับผิดชอบอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ได้แก่ จัดนันทนาการโรงเรียนและมีแม่บ้าน ดูแลเรื่อง อาคารความสะอาด โดยนักเรียนให้รับผิดชอบเป็นอาคารแต่ละอาคาร และแม่บ้านให้ดูแลภายในอาคารตามชั้นต่าง ๆ รวมทั้งห้องเรียนห้องน้ำและรอบ ๆ บริเวณอาคาร ส่วนนักเรียนให้รับผิดชอบความสะอาด เป็นบริเวณตามคณะเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วางแผนการควบคุมดูแลอาคารสถานที่อย่างรัดกุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ วันดีศรี (2556) ได้ศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด มีธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านนิติธรรม มีธรรมาภิบาลระดับสูง ส่วนด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม มีธรรมาภิบาลระดับต่ำ สำหรับปัจจัย

ต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความรู้ความเข้าใจในการปกครองด้วยหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ขณะที่อายุ ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครปฐม

5. หลักการมีส่วนร่วม ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกะทู้มแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร หลักการมีส่วนร่วมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขยายโอกาส ได้มีการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในด้านการมีส่วนร่วม โดยมีการให้บริการอาคารสถานที่แก่ชุมชน ได้แก่ ให้ชุมชนเข้ามาเล่นกีฬา จัดงานพิธีต่าง ๆ ให้บริการสถานที่กับหน่วยงานราชการอื่น เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสร้างอาคารสถานที่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ ยุทธสุทธิพงศ์ (2550) ได้ศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในเขตตรวจราชการ 13 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ส่วน

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านหลักความคุ้มค่า

2) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 จำแนกตามวุฒิการศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน พบว่าไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

3) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 จำแนกตามระดับของสถานศึกษาทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน พบว่าไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

6. ด้านความโปร่งใส ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่ตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอกะทู้แบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร หลักความโปร่งใสภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอกะทู้แบบ ได้มีการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในด้านความโปร่งใส โดยมีการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ได้แก่ ให้ครูประเมินการทำงานของแม่บ้าน นักเรียนประเมินสภาพทั่วไปของโรงอาหารและโรงเรียน เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานอาคารสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพินท์ สฟโชคชัย และคณะ (2543) ได้วิจัยแนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานส่วนท้องถิ่นเพื่อเสนอรูปแบบและแนวทางในการ

สร้างธรรมาภิบาลในระดับตำบลและหมู่บ้าน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การสร้าง อบต.ที่มีธรรมาภิบาลในภาคปฏิบัติเป็นสิ่งที่สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม แม้ว่าผลการวิจัยในพื้นที่ทดลองยังไม่สมบูรณ์นักแต่ก็มีข้อมูลบางส่วนที่จะเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่แนวความคิดและขั้นตอนการปฏิบัติในการสร้าง อบต.ธรรมาภิบาลต่อไป กระบวนการพัฒนาธรรมาภิบาลระดับ อบต.เริ่มตั้งแต่กระบวนการสร้างความเข้าใจการกำหนดแนวทางและรูปแบบ การทดลองปฏิบัติ สิ้นสุดที่การทบทวนและสรุปทบทเรียน อบต.ชมภูเลือกใช้หลักธรรมาภิบาล 4 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่าและหลักความมีส่วนร่วม ส่วนอีก 2 หลัก คือ หลักความรับผิดชอบและหลักคุณธรรมยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก 2 หลักนี้เป็นเรื่องนามธรรมที่ต้องใช้การณรงค์และสร้างจิตสำนึกสำหรับการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ให้ครบทุกด้าน
 - 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนควรนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
 - 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับโครงสร้างการบริหารงานอาคารสถานที่และ

สภาพแวดล้อมโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
และรับรู้การบริหารงานของโรงเรียนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาการบริหารงานด้านอื่นๆ โดยใช้ระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

2.2 ควรมีการศึกษาโดยขยาย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างและโรงเรียนอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณมากขึ้น

2.3 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่ม

ตัวอย่างที่เป็นชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อจะได้ข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2556). **ธรรมาภิบาลในภาครัฐ**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

นงลักษณ์ ยุทธสุทธิพงศ์. (2550). **ศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13**. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์.

นรากร พลหาญ. (2552). **การวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุญชม ศรีสะอาด. (2543). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

เบญจมาศ กงแก้ว. (2551). **การวิเคราะห์ระดับธรรมาภิบาลในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่แรม จังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เบญจวรรณ วันดีศรี. (2546). **การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

พนม วัฒนสุนทร. (2550). **การบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลโรงเรียนธาตุพนมทองวิทยาคม**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). **แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา** สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. เอกสารชุดการประกันคุณภาพการศึกษาเล่ม 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

อรพินท์ สฟโชคชัย และคณะ. (2543). **แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

Karen Ann Malone. & Tranter Paul. (2003). **School Grounds as Sites for Learning: Making the most of environmental opportunities**. August 2003 Environmental Education Research.

Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities.**

Educational and Psychological Measurement. 30, 607 – 610.

Seager, P.M. (1974). **Proposed school building code for Thailand.** (Indiana: Indiana

University, 1974) Abstracts.